

La família en els ensenyaments de sant Josepmaria Escrivà de Balaguer

Us oferim el text íntegre de la conferència que, amb aquest títol, pronuncià Mons.

Echevarría el passat 17 de maig, en la clausura del Congrés sobre Família i Societat organitzat per la Universitat Internacional de Catalunya.

11/06/2008

La família en els ensenyaments de sant Josepmaria Escrivá de Balaguer

Conferència de clausura Congrés
Internacional sobre Família i Societat

Universitat Internacional de
Catalunya

Barcelona, 17-V-2008

Mons. Xavier Echevarría, prelat de
l'Opus Dei

Agraeixo la invitació que m'heu fet
per intervenir en aquest congrés, i
parlar sobre la família en els
ensenyaments de sant Josepmaria
Escrivà de Balaguer, fundador de
l'Opus Dei.

Estic segur que coneixeu bé aquestes
línies mestres, ja que no resulten
alienes a l'origen mateix de la
Universitat Internacional de
Catalunya. En efecte, els qui van

promoure aquesta institució — alguns s'hi troben avui aquí, altres ens han precedit en el camí del Cel—, són pares de família que s'han sentit moguts pels grans suggeriments traçats per sant Josepmaria, en punts tan importants com la santificació del treball professional, el sentit vocacional del matrimoni i la família, l'esperit de servei i la responsabilitat pel bé comú de la societat. Amb aquestes llums —contingudes en l'Evangeli—, heu comprès amb fondària els vostres deures en l'educació dels fills i en el paper que correspon a la família per a la recta ordenació social.

El sentit de cristians coherents, de ciutadans honrats, us va portar, en primer lloc, a actuar en iniciatives d'orientació i formació diverses, encaminades a ajudar els pares en la tasca d'atendre els fills conforme als autèntics ideals humans i també cristians. D'aquesta libèrrima

actuació, a la qual sant Josepmaria Escrivà va encoratjar incansablement persones pertot arreu, ha nascut la Universitat Internacional de Catalunya, que ara compleix la primera dècada d'existència.

Els qui dúieu endavant aquesta *Alma Mater*, que té un caràcter plenament civil, desitgeu difondre —junt amb el coneixement de les disciplines que s'hi imparteixen—, la llum de la fe cristiana i l'esperit apostòlic que, per providència divina, sant Josepmaria Escrivà de Balaguer va predicar arreu. A petició vostra, la prelatura de l'Opus Dei us ofereix l'ajuda dels seus sacerdots per a l'assistència pastoral dels estudiants i professors, del personal no docent, dels col·laboradors i antics alumnes, deixant a tots la màxima llibertat de participar.

La inspiració cristiana i la importància que lògicament s'atribueix a la família — característiques originàries d'aquesta institució docent—, constitueixen un esperó per desenvolupar una feina rigorosa d'investigació i una alta excel·lència acadèmica. Ben gravat porteu en la ment que una universitat on la religió és absent és una universitat incompleta: perquè ignora una dimensió fonamental de la persona humana, que no exclou — sinó que exigeix— les altres dimensions[1].

Pertanyen aquestes paraules a unes declaracions de sant Josepmaria, fa poc més de quaranta anys. En aquella ocasió, el fundador de l'Opus Dei esmentava també un altre element, que resulta imprescindible i dota d'un sentit ple tant a la universitat com a la família: la vocació de servei als altres. S'expressava així: **és necessari que**

la universitat formi els estudiants en una mentalitat de servei: servei a la societat, promovent-ne el bé comú amb el treball professional i amb l'actuació cívica. Els universitaris necessiten ser responsables, tenir una inquietud sana pels problemes dels altres i un esperit generós que els porti a enfrontar-se amb aquests problemes, i a procurar trobar la millor solució. Donar a l'estudiant tot això és tasca de la universitat [2].

1. Un missatge per a tothom: santedat en la vida quotidiana

També en la dècada dels seixanta del segle passat, al campus de la Universitat de Navarra, sant Josepmaria va fer una homilia en la qual es condensa de manera particularment paradigmàtica el seu ensenyament constant. Va tenir lloc durant una eucaristia —vertader

centre i arrel de la vida cristiana—celebrada a cel obert davant milers de persones.

En aquella memorable ocasió, sant Josepmaria es va aturar per explicar un punt central del missatge que Déu li havia confiat el 2 d'octubre de 1928: que el món és bo, perquè ha sortit de les mans de Déu; i és aquí, en les circumstàncies en què ens ha tocat viure, on Déu ens espera cada dia.

Ho va recordar amb gran força el papa Joan Pau II, durant la canonització de sant Josepmaria, que va tenir lloc a Roma, el 6 d'octubre de 2002. El Sant Pare va subratllar que el fundador de l'Opus Dei «no cessava de convidar els seus fills espirituals a invocar l'Esperit Sant perquè la vida interior, és a dir, la vida de relació amb Déu, i la vida familiar, professional i social, feta de petites realitats terrenals, no

estiguessin separades, sinó que constituïssin una única existència "santa i plena de Déu". "A aquest Déu invisible —va escriure—, el trobem en les coses més visibles i materials"»[3].

La família s'emmarca en aquest conjunt de realitats que —com la feina, o la vida de relació social i cívica— componen la nostra existència quotidiana, que un cristià coherent sap que ha de santificar, cercant al mateix temps la santificació pròpia i la dels altres. La quotidianitat, l'existència de cada dia, és l'àmbit en què Déu crida —a cadascuna i a cadascú— a la santedat, a una relació íntima amb Ell, que no resti en meres paraules, sinó que es tradueixi en un esforç constant per imitar Crist i gastar la vida en el seu servei, sent sembradors de pau i d'alegria entre els qui ens envolten.

En aquella homilia del campus de Pamplona, sant Josepmaria va esmentar explícitament el matrimoni i la família. L'amor humà, afirmava, no és quelcom permès, tolerat, al costat de les activitats veritables de l'esperit, com podria insinuar-se en els falsos espiritualismes. I afegia, com reblant la idea: L'amor, que condueix al matrimoni i a la família, pot ser també un camí diví, vocacional, meravellós, via per a una completa dedicació al nostre Déu. Realitzeu les coses amb perfecció, us he recordat, poseu amor en les activitats petites de la jornada, descobriu —insisteixo— allò diví que en els detalls s'amaga: tota aquesta doctrina troba especial lloc en l'espai vital, en el que s'enquadra l'amor humà[4].

Aquesta visió transcendent de les realitats diàries comunes, que impulsa la persona a materialitzar la vida espiritual, forma part del

missatge de l'Evangelí. Es tracta d'ensenyaments perennes de l'Església: sant Josepmaria, amb la seva predicació i amb els seus escrits, i —sobretot— amb l'exemple de la conducta quotidiana, ens ajuda a aprofundir en aquest tresor i a fer-ho carn de la nostra carn, programa de la nostra tasca de dones i homes de fe, en totes les ocupacions honrades.

Els casats són cridats a santificar el matrimoni i a santificar-se en aquesta unió; cometrien per això un greu error si edificuessin la conducta espiritual a esquenes i al marge de la llar. La vida familiar, les relacions conjugals, l'atenció i l'educació dels fills, l'esforç per tirar econòmicament endavant a la família i per assegurar-la i millorar-la, el tracte amb les altres persones que constitueixen la comunitat social, tot això són situacions humanes i corrents que cal que els esposos cristians sobrenaturalitzin[5].

L'espai vital de la família és, doncs, lloc de trobada amb Déu, àmbit propici per a una existència alegre de servei i donació als altres basada en la consciència activa i permanent de la nostra condició de fills de Déu. De la meravellosa realitat de la nostra filiació divina en Crist, es desprenen conseqüències molt variades per a la conducta personal, per a les nostres famílies, per a la societat.

El papa Benet XVI ha explicat repetidament que «matrimoni i família no són una construcció sociològica casual, fruit de situacions històriques i econòmiques particulars. Al contrari, la qüestió de la justa relació entre l'home i la dona enfonsa les arrels en l'essència més profunda de l'ésser humà i només pot trobar la resposta a partir d'aquesta. És a dir, no pot separar-se de la pregunta sempre antiga i sempre nova de l'home sobre si mateix: qui sóc?, qui és l'home? I

aquesta pregunta, al seu torn, no es pot separar de l'interrogant sobre Déu: hi ha Déu? I, qui és Déu? Quin n'és veritablement el rostre?

»La resposta de la Bíblia a aquestes dues qüestions és unitària i conseqüent: l'home és creat a imatge de Déu, i Déu mateix és Amor. Per aquest motiu, la vocació a l'amor és el que fa que l'home sigui l'autèntica imatge de Déu: és semblant a Déu en la mesura que estima»[6]. I en la visita pastoral a València, el Sant Pare va definir la família com «l'àmbit privilegiat on cada persona aprèn a donar i a rebre amor»[7].

La família, en efecte, neix com a comunitat volguda per Déu, fundada i edificada sobre l'amor. A la llar es fa possible un aprenentatge que resulta imprescindible: la necessitat de comptar amb els altres en la nostra vida, respectant i desenvolupant els vincles que ens

entrellacen uns amb altres. Entendre que he de donar-me gustosament cada dia, vivint amb una sana atenció i servei a les persones que m'envolten, és un dels grans tresors que les famílies cristianes, conseqüents amb la seva fe, brinden als mateixos membres i a tota la societat. A l'escola de l'amor que caracteritza la família —que, insisteixo, té com a condició irrenunciable l'oblit de si—, s'adquireixen hàbits que necessàriament repercuteixen en benefici del teixit social, a tots els nivells.

Escoltem novament sant Josepmaria. Els esposos cristians han de ser conscients que són cridats a santificar-se santificant, que són cridats a ser apòstols, i que el primer apostolat és a la llar. Han de comprendre l'obra sobrenatural que implica la fundació d'una família, l'educació dels fills, la irradiació

cristiana en la societat. D'aquesta consciència de la pròpia missió depenen en gran part l'eficàcia i l'èxit de la seva vida: la seva felicitat[8].

Aquestes paraules ens serviran de guia per repassar alguns dels molts ensenyaments sobre el matrimoni i la família. Ho farem seguint els tres punts que ens assenyala: la fundació de la família en el matrimoni, l'educació dels fills i la irradiació cristiana de la família en la societat.

2. La fundació de la família

La família és escola d'amor, en primer lloc, per a la dona i per a l'home que decideixen contreure matrimoni. Considerava el fundador de l'Opus Dei: **Dic constantment, als qui han sigut cridats per Déu a formar una llar, que s'estimin sempre, que s'estimin amb l'amor il·lusionat que es van tenir quan eren nuvis. Pobre concepte té del matrimoni —que és un sagrament,**

un ideal i una vocació—, el qui pensa que l'amor s'acaba quan comencen les penes i els contratemps, que la vida porta sempre amb si. És llavors quan l'afecte s'enrecia. Les torrenteres de les penes i de les contrarietats no són capaces de negar el vertader amor: uneix més el sacrifici generosament compartit [9].

El matrimoni comporta una vocació, ens diu sant Josepmaria en aquest text, recollint idees que predicava des dels primers moments de la fundació de l'Opus Dei. Amb l'ajuda de Déu, que mai no faltarà, esposa i espòs poden perseverar en l'amor i, a través d'aquest amor, els resulta possible i amable el propi creixement com a cristians, que és també millorar com a persones.

Viscut amb aquestes disposicions, el matrimoni es manifesta

veritablement com una vocació, un camí de trobada amb Déu. De manera semblant a tot camí, no faltaran dificultats. De vegades sorgiran diferències, maneres de pensar distintes entre l'espòs i l'esposa; potser l'egoisme intentarà guanyar terreny en les ànimes. Cal estar previnguts i no sorprendre's. Sant Josepmaria era molt sobrenatural i, al mateix temps, molt humà; per això, preveient aquestes dificultats naturals en el matrimoni, solia comentar: **com som criatures humanes, alguna vegada ens podem barallar; però poc. I després, els dos han de reconèixer que tenen la culpa, i dir-se un a l'altre: perdona'm!, i donar-se una bona abraçada... I endavant!"** [10]

La relació entre els esposos es converteix, així, en una oportunitat constant d'exercitar-se en el lliurament mutu. Es tracta d'un aprenentatge mitjançant el qual els

cònjuges prenen consciència, en la quotidianitat del caminar terrenal, que es deuen l'un a l'altre. En aquest magnífic ambient de confiança, de lleialtat, de sinceritat i afecte, de lliurament veritable!, es mostraran disposats a rebre els fills que Déu vulgui confiar-los, fruit al mateix temps del seu amor.

Si un desitja sincerament portar a la pràctica aquest ideal, resulta imprescindible viure delicadament la castedat, també en l'estat matrimonial. En cap cas l'exercici de la sexualitat —és quelcom volgut per Déu, bo i bell— ha de perdre el noble i original sentit. Amb paraules de sant Josepmaria us recordo que quan la castedat conjugal és present en l'amor, la vida matrimonial és expressió d'una conducta autèntica, marit i muller es comprenen i se senten units; quan el bé diví de la sexualitat es perverteix, la intimitat es destrossa, i el marit i la muller no

poden ja mirar-se noblement a la cara.

Els esposos han d'edificar la convivència sobre un afecte sincer i net, i sobre l'alegria d'haver portat al món els fills que Déu els hagi donat la possibilitat de tenir, sabent, si cal, renunciar a comoditats personals i posant fe en la providència divina: **formar una família nombrosa, si tal fos la voluntat de Déu, és una garantia de felicitat i d'eficàcia, encara que afirmin una altra cosa els fautors equivocats d'un trist hedonisme [11].**

Ordinàriament, l'amor matrimonial —com qualsevol afecte humà net— es manifestarà també en coses petites. Sant Josepmaria va parlar en innumerables ocasions de la importància d'allò que sembla petit —que és gran si es realitza per amor— en els distints aspectes de l'existència del cristià. Promovia, per

exemple, un tracte personal i íntim amb Déu, en les circumstàncies normals de la vida. Perquè la relació amb Déu té el caràcter de tracte de família: som els seus fills, i Ell el nostre Pare. D'aquesta manera, tot allò que li resultava útil per meditar en l'amor diví, sant Josepmaria ho aplicava també a l'amor humà, a l'existència de les nostres famílies; i a l'inrevés. D'intent ho repeteixo, fent meves unes paraules seves per subratllar que cada petit detall té sentit. Afirmava: el secret de la felicitat conjugal rau en la quotidianitat, no en somnis. Rau en trobar l'alegria amagada que dóna l'arribada a la llar; en el tracte afectuós amb els fills; en el treball de tots els dies, en el qual col·labora la família sencera; en el bon humor davant les dificultats, que cal afrontar amb esportivitat; en l'aprofitament també de tots els avanços que ens proporciona la civilització, per fer la casa agradable,

la vida més senzilla, la formació més eficaç[12].

Convidava a prendre com model la Sagrada Família i també a esforçar-se —amb el lliurament diari— per convertir l'ambient de família en una bestreta del cel. Encara em sembla sentir el ressò d'unes afirmacions del fundador de l'Opus Dei: a Natzaret ningú es reserva res: tot allí es va posar al servei dels plans de Déu, amb cura contínua d'uns pels altres. Amb renovada freqüència, sant Josepmaria va meditar les escenes que els Evangelis recullen de la Sagrada Família. Li agradava introduir-se en aquella llar amb la imaginació, com un habitant més de la casa, i pensar en el tracte habitual entre Jesús, Maria i Josep. D'aquest costum en treia valuosos ensenyaments per als fidels de l'Opus Dei i per a totes les persones que acudien a demanar-li consell.

3. Educació dels fills

En les reunions amb pares de família, el fundador de l'Opus Dei va voler ressaltar moltes vegades la importància de l'afecte i el lliurament mutu dels esposos, precisament per millorar l'educació dels fills. No se li escapava que la conducta, l'exemple, es demostra via eficasíssima i primordial d'aquesta formació. Per això insistia en el fet que convé que els fills —ja des de petits— vegin, contemplin, que els pares estan units i s'estimen de debò.

L'educació correspon principalment als pares. En aquesta tasca, ningú no pot substituir-los: ni l'Estat, ni l'escola, ni l'entorn. Suposa una gran responsabilitat, un repte magnífic, de l'exercici conseqüent del qual depenen el present i el futur dels mateixos fills i de la societat.

Els qui sou mares i pares de família, us animo a afrontar amb valentia i

amb optimisme aquesta tasca que el Senyor ha posat en les vostres mans. Deixeu-me que us repeteixi, amb sant Josepmaria, que l'educació dels fills és el millor negoci de les vostres vides. En aquesta terra catalana es valora molt l'eficiència i el rendiment —també econòmic— del treball; per això, estic segur que us adoneu de la veritat profunda d'aquesta afirmació, i que esteu disposats a invertir generosament totes les vostres energies en la bona educació de les criatures que el Senyor us ha confiat, acollint amb generositat les obligacions que comporta; i que també, quan resulti precís, sabreu defensar uns drets que us corresponen com a mares i pares de família, com ciutadans lliures.

Correspon igualment als pares i mares ensenyar els seus fills tota la bellesa i tota l'exigència que es conté en el gran tresor de la llibertat personal: el do natural més preat que

Déu ha atorgat a l'home. Un do que ha d'usar-se amb responsabilitat, per emprendre el camí del bé i avançar per aquesta sendera.

Així, doncs, en tractar amb les filles i fills, els pares han de procurar que res no perjudiqui el gran bé de la llibertat, que fa l'home capaç d'estimar i de servir Déu. Han de recordar que Déu mateix ha volgut que se li estimi i se li serveixi en llibertat, i respecta sempre les decisions personals: va deixar Déu a l'home —ens diu l'Escriptura— a les mans del seu albir (Eccli 15, 14) [13].

Per això, m'ha omplert d'alegria conèixer que la Universitat Internacional de Catalunya ha resumit el ideari en una frase de Jesucrist recollida en l'Evangelí de sant Joan: *veritas liberabit vos* (Jo 8, 32), la veritat us farà lliures. Estimar la veritat significa estimar i defensar la llibertat, perquè s'alcen com a

actituds inseparables. Per ser veritablement lliures, resulta precis cercar sincerament la veritat i, en el cas dels educadors —entre els quals en primer lloc es troben els pares—, exigeix un interès diari per educar els nens i els joves en els béns autèntics.

Els pares han d'ensenyar els fills a distingir el bé del mal, i a escollir lliurement el bé. Però com compaginar, en la pràctica, el respecte de la llibertat amb l'esforç perquè optin pel bé? Sant Josepmaria ens respon: no és camí encertat, per a l'educació, la imposició autoritària i violenta. L'ideal dels pares es concreta més aviat a arribar a ser amics dels fills: amics a qui es confien les inquietuds, amb els qui es consulten els problemes, dels que s'espera una ajuda eficaç i amable[14].

L'amistat amb els fills requereix temps i interès constant per atendre'ls, estar interessats per les seves coses, compartir amb ells afanys i projectes. Resulta importantíssim que aquestes criatures vostres arribin a considerar el pare i a la mare com a vertaders amics, és a dir, persones a qui confiar les preocupacions i dificultats.

Afirmava sant Josepmaria: els pares poden i han de prestar als fills una ajuda preciosa, descobrint-los nous horitzons, comunicant-los la seva experiència, fent-los reflexionar perquè no es deixin arrossegat per estats emocionals passatgers, oferint-los una valoració realista de les coses. Unes vegades prestaran aquesta ajuda amb el seu consell personal; altres, animant els fills a acudir a altres persones competents: a un amic lleial i sincer, a un sacerdot docte i piadós, a un expert en orientació professional.

Però el consell —continuava el fundador de l'Opus Dei— no treu la llibertat, sinó que dóna elements de judici, i això amplia les possibilitats d'elecció, i fa que la decisió no estigui determinada per factors irracionals. Després de sentir els parers d'altres i de ponderar-ho tot bé, arriba un moment en què cal escollir: i llavors ningú té dret a violentar la llibertat. Els pares han de guardar-se de la temptació de voler projectar-se indegudament en els fills —de construir-los segons les pròpies preferències—, han de respectar les inclinacions i les aptituds que Déu dóna a cadascú. Si hi ha vertader amor, això resulta d'ordinari senzill. Fins i tot en el cas extrem, quan el fill pren una decisió que els pares tenen bons motius per jutjar errada, i fins i tot per preveure-la com a origen d'infelicitat, la solució no està en la violència, sinó a comprendre i —més d'una vegada— a saber romandre al seu costat per ajudar-lo a superar les

dificultats i, si fos necessari, a treure tot el bé possible d'aquell mal[15].

Si hi ha vertader afecte en la família, això resulta faedor. I així, totes les circumstàncies que jalonen la vida quotidiana faran que la llar esdevingui una escola de virtuts constant i efectiva. Cal que la fe i l'esperança es manifestin en l'assossec amb què hom hi enfoca els problemes, petits o grans, que a totes les llars succeeixen, en l'il·lusió amb què hom persevera en el compliment del propi deure. La caritat ho omplirà així tot, i portarà a compartir les alegries i les possibles amargures; a saber somriure, oblidant-se de les pròpies preocupacions per atendre als altres; a escoltar l'altre cònjuge o els fills, mostrant-los que de debò se'ls vol i comprèn; a passar per les menudeses que l'egoisme podria convertir en muntanyes; a posar un gran amor en

els serveis petits que componen la convivència diària[16].

Els pares cristians miren de donar als fills, també, el millor que posseeixen: la fe. Han d'acompanyar-los en el camí del coneixement i del tracte amb Déu, aprendre plegats les veritats de l'Evangeli i l'exercici de les virtuts humanes i cristianes. De manera semblant, en aquest punt, sant Josepmaria recomanava optar per l'exemple i per la llibertat. Així ho explicava en una de les catequesis: no els obligueu a res, però que us vegin resar: és el que jo he vist fer als pares, i se m'ha quedat en el cor. De manera que quan els teus fills arribin a la meva edat, se'n recordaran amb afecte de la mare i del pare, que els van obligar només amb l'exemple, amb el somriure, i donant-los la doctrina quan era convenient, sense donar-los la llauna[17].

Poseu interès a fer-los entendre les oracions que els ensenyeu —poques, quan són petits—, i mireu que arribin ben preparats per rebre els sagraments. Resulta indispensable ajudar-los a prendre consciència de la seva dignitat de fills de Déu, i que sàpiguen respondre generosament als dons que reben del Pare del cel, orientant la existència a horitzons generosos i transcendents.

Al costat de la joiosa realitat d'aquesta vida de llibertat, com a fills de Déu, afanyeu-vos a ensenyar-los les obligacions que corresponen a la seva situació com a persones i com a cristians. Es tracta, en definitiva, d'acompanyar-los en l'interès per aconseguir la santedat, a la qual tothom és cridat. Us recordo aquesta exhortació de sant Josepmaria: vosaltres, mares i pares cristians, sou un gran motor espiritual, que envia als vostres fortalesa de Déu per a

aquesta lluita, per vèncer, perquè siguin sants. No els defraudeu![18].

Recentment, Benet XVI resumia totes aquestes recomanacions quan demanava als pares: «Que romangueu sempre fermes en el vostre amor recíproc: aquest és el primer gran ensenyament que necessiten els vostres fills per créixer serens, per guanyar confiança en ells mateixos i confiança en la vida, i per aprendre ells a ser al seu torn capaços d'amor autèntic i generós. A més a més, el bé que voleu per als vostres fills ha de donar-vos l'estil i la valentia de l'educador vertader, amb un testimoni coherent de vida i també amb la fermesa necessària per temperar el caràcter de les noves generacions, ajudant-los a distingir amb claredat entre el bé i el mal i a construir a l'efecte sòlides regles de vida, que les sostinguin en les proves futures. Així enriqueireu els fills amb l'herència més valuosa i duradora,

que consisteix en l'exemple d'una fe viscuda diàriament»[19]

4. La família, configuradora de la societat

La família, en la mesura que cadascun dels membres posa un interès seriós a dur a terme la missió que li correspon, és l'entorn més adequat per al creixement de les persones. Però no acaba en aquest àmbit —en el de la mateixa família— la seva funció. Es requereix que tota aquesta riquesa redundi en favor de la societat.

Aquesta dimensió natural de la família —com ocórrer en altres camps— s'aclareix encara més a la llum de la fe. Tothom és fill de Déu, germans entre nosaltres. Amb aquest sentit de fraternitat viva, cap afany dels altres pot resultar-nos indiferent. Els reptes de la societat a què pertanyem mereixen, llavors, tota la nostra atenció.

En la dècada dels 60 del segle XX, en moments de particular intensitat en l'història del món i de l'Església, el Senyor va donar a entendre amb força a sant Josepmaria que, en ser els pares els primers responsables de l'educació dels fills, havien de ser ells mateixos els qui sense dilació emprenguessin i es fessin càrrec de molts nous centres d'ensenyament, en els quals s'eduqués els fills en els valors humans i cristians. Doctrina antiga, que repetidament havia posat per escrit i havia predicat. Però en aquells anys 60, caracteritzats per fortes convulsions socials, aquesta llum es va fer més forta i operativa.

L'oració intensa per aquesta intenció concreta, i una catequesi incansable, van remoure la consciència de molts pares i mares de família als cinc continents. D'aleshores ençà, han florit per tot arreu centres d'ensenyament a tots els nivells, la promoció, gestió i desenvolupament

dels quals recau sobre els pares dels alumnes, que presten així un gran bé a la família, a la societat i a l'Església.

En una ocasió, sant Josepmaria adreçava aquestes paraules als pares d'un d'aquests col·legis: El primer negoci és que els vostres fills surtin com desitgeu; almenys tan bons i, si és possible, millor que vosaltres. Per tant, insisteixo!: aquesta mena de col·legis, promoguts pels pares de família, tenen interès, en primer terme, per als pares de família; després, per al professorat, i després per als estudiants. I em direu: aquest treball serà útil? Ho esteu veient: cadascú té experiència personal, a través de la dels seus fills. Si no van millor, és per culpa vostra: perquè no reseau i perquè no veniu per aquí.

La vostra feina és molt interessant, i els vostres negocis no es ressentiran per aquesta dedicació que us demana el col·legi. Amb paraules de l'Esperit

Sant, us dic: *electi mei non laborabunt frustra* (Is 65, 23). Us ha elegit el Senyor, per a aquesta feina que es fa en profit dels vostres fills, de les ànimes dels vostres fills, de les intel·ligències dels vostres fills, del caràcter dels vostres fills; perquè aquí no sols s'hi ensenya, sinó que s'hi educa, i els professors hi participen dels drets i deures del pare i de la mare[20].

No puc acabar aquest recorregut — necessàriament breu— per alguns ensenyaments de sant Josepmaria sobre el matrimoni i la família, sense assenyalar que s'inscriuen perfectament en la doctrina social de l'Església, que concep la institució familiar com vertebradora de la societat. La família és, en efecte, «cèl·lula fonamental de la societat»[21] i «escola del més ric humanisme»[22]. Té, sens dubte, una missió insubstituïble: els fills educats al seu si seran el dia de demà

cristians vertaders, homes i dones íntegres capaces d'afrontar amb esperit obert les situacions que la vida els depari, de servir els conciutadans i de contribuir a la solució dels grans problemes de la humanitat, de portar el testimoniatge de Crist on es trobin més tard, en la societat[23].

Sant Josepmaria acudia ben sovint a l'exemple dels primers cristians. Li agradava de referir-se a aquelles famílies que van viure de Crist i que van donar a conèixer Crist. Petites comunitats cristianes, que van ser com a centres d'irradiació del missatge evangèlic. Llars iguals a les altres llars d'aquells temps, però animades d'un esperit nou, que contagiava els qui els coneixien i els tractaven. Això van ser els primers cristians, i això hem de ser els cristians d'avui: sembradors de pau i d'alegria, de la pau i de l'alegria que Jesús ens ha portat[24].

Pau i alegria. Davant alguns
successos, davant algunes modes
culturals i legislacions
deshumanitzadores, que s'allunyen
de l'ideal cristià —que és també
l'autènticament humà— de
matrimoni i família, algun podria
tenir la temptació de quedar abatut.
Si així li ocorregués, estic segur que
sant Josepmaria li replicaria que,
encara que es tracti de moments
forts per a les persones, són temps
d'optimisme, de treballar i resar, de
resar i treballar, amb la ferma
seguretat de la fe i amb la força
perenne de la família. Ha arribat el
moment, per tant, de fer una feina
amplia i positiva, ofegant el mal en
abundància de bé. Un bé que, d'altra
banda, repartirem a mans plenes i
amb alegria en tots els ambients. Les
famílies cristianes tenen un gran
tesor que transmetre als altres, un
servei preciosíssim que prestar a la
societat amb la conducta exemplar i
amb la solidaritat entre pares i fills, i

també amb els avis. I, com tot servei, s'ha de fer amb alegria.

Ens trobem davant una cultura que corre el perill de perdre el sentit propi del matrimoni i de la institució familiar. Enfront d'aquest panorama, Joan Pau II urgia a procurar que “mitjançant una educació evangèlica cada vegada més completa, les famílies cristianes ofereixin un exemple convincent de la possibilitat d'un matrimoni viscut de manera plenament conforme al projecte de Déu i a les veritables exigències de la persona humana: tant la dels cònjuges com, sobretot, la dels més fràgils, que són els fills. Les famílies mateixes han de ser cada vegada més conscients de l'atenció deguda als fills i fer-se promotors d'una presència eclesial i social eficaç per tutelar els seus drets»[25].

Com va recordar la Congregació per a la Doctrina de la Fe, en un

important i actual document, si l'ordenament jurídic d'una societat reconeix i tutela «la família, fundada en el matrimoni monogàmic entre persones de sexe oposat i protegida en la unitat i estabilitat», la societat es constitueix sobre una base sòlida. Junt amb «el dret primari a la vida des de la concepció fins al seu terme natural» i «la llibertat dels pares en l'educació dels seus fills», la tutela i promoció de la família, així entesa, constitueix una «exigència ètica fonamental i irrenunciable», per a «el bé integral de la persona»[26], de totes les persones, que cal defensar. Per això, com afirmava sant Josepmaria, hi ha dos punts capitals en la vida dels pobles: les lleis sobre el matrimoni i les lleis sobre l'ensenyament; i aquí, els fills de Déu han d'estar fermes, lluitar bé i amb noblesa, per amor a totes les criatures[27].

És aquesta una feina que cal dur a terme per amor a tothom: perquè beneficia tothom el fet que hi hagi moltes famílies unides, obertes a la vida i amb mentalitat de servei.

Constitueixen el lloc idoni per al creixement i realització de cadascú com a persona, per a la seva obertura als altres, per a l'adquisició de virtuts i, en el cas dels cristians, per a la recepció i la transmissió de la fe.

Difondre la veritat sobre la família i el matrimoni se'ns mostra com una de les tasques prioritàries en la nova evangelització. És obligació que correspon a tots, a cadascú des de la seva pròpia posició en la família: com a esposos, com a pares, com a fills, com a avis; també en el cas dels qui, acceptant alegrement la Voluntat de Déu, no han rebut el fruit dels fills i gasten les seves energies sent un matrimoni exemplar en el servei dels altres. Us animo, doncs, a tots, a prendre part en aquest repte, del que

depenen grans beneficis per al futur de moltes persones i de la sencera societat.

Sé que aquest interès forma part molt important de la missió que configura a aquesta Universitat, i que des dels començaments hi heu desenvolupat instruments i iniciatives acadèmiques per treballar pel ple reconeixement de la família. Una prova és aquest Congrés universitari internacional entorn d'aquesta cèl·lula capital de la societat, amb el que heu volgut celebrar el desè aniversari de la fundació de la Universitat.

Estic segur que sant Josepmaria mira amb predilecció, des del Cel, tots els vostres esforços, i els beneeix.

També jo beneixo de tot cor aquests afanys, incloent tots els qui formeu part de la Universitat Internacional de Catalunya, i a quants heu participat en aquest Congrés i

treballeu per fer realitat aquests ideals en els llocs més deiversos del món.

[1] Sant Josepmaria Escrivà, *Converses* , n. 73.

[2] Ibíd., n. 74.

[3] Joan Pau II, *Homilia en la canonització de Sant Josepmaria Escrivà* , 6-X-2002

[4] Sant Josepmaria Escrivà, *Converses* , n. 121.

[5] Sant Josepmaria Escrivà, *És Crist que passa* , n. 23

[6] Benet XVI, *Discurs en la cerimònia d'obertura de l'Assemblea eclesial de la Diòcesi de Roma* , 6-VI-2005.

[7] Benet XVI, *Discurs en la Trobada mundial de les Famílies* , 8-VII-2006.

[8] Sant Josepmaria Escrivà,
Converses , n. 91.

[9] Ibíd

[10] Sant Josepmaria Escrivà, *Apunts
presos en una tertúlia* , 4-VI-1974.

[11] Sant Josepmaria Escrivà, *És Crist
que passa* , n. 25.

[12] Sant Josepmaria Escrivà,
Converses , n. 91.

[13] Sant Josepmaria Escrivà,
Converses , n. 104.

[14] Sant Josepmaria Escrivà, *És Crist
que passa* , n. 27.

[15] Sant Josepmaria Escrivà,
Converses , n. 104.

[16] Sant Josepmaria Escrivà, *És Crist
que passa* , n. 23

[17] Sant Josepmaria Escrivà, *Apunts
presos en una tertúlia* , 28-X-1972.

[18] Sant Josepmaria Escrivà, *Forja* , n. 692

[19] Benet XVI, *Discurs a la Diòcesi de Roma amb motiu de l'entrega de la carta sobre la tasca urgent de l'educació* , 23-11-2008.

[20] Sant Josepmaria Escrivà, *Apunts presos en una tertúlia* , 21-XI-1972.

[21] Joan Pau II, Exhort. apost. *Christifideles laici* , 30-XII-1988, n. 40.

[22] Concili vaticà II, Const. past. *Gaudium et spes* , n. 52.

[23] Sant Josepmaria Escrivà, *És Crist que passa* , n. 28.

[24] *Ibíd.*, n. 30.

[25] Joan Pau II, Carta apost. *Novo millennio ineunte* , 6-1-2001, n. 47.

[26] Congregació per a la Doctrina de la Fe, *Nota Doctrinal sobre algunes qüestions relatives al compromís i la*

conducta dels catòlics en la vida política , 24-XI-2002, n. 4.

[27] Sant Josepmaria Escrivà, *Forja* , n. 104

pdf | document generat
automàticament des de [https://
dev.opusdei.org/ca-es/article/la-familia-
en-els-ensenyaments-de-sant-
josepmaria-escriva-de-balaguer/](https://dev.opusdei.org/ca-es/article/la-familia-en-els-ensenyaments-de-sant-josepmaria-escriva-de-balaguer/)
(08/08/2025)